

# POPIS ZA SOCIJALIZACIJU ŠTENACA

UDRUGA KAKO PSI KOMUNICIRAJU

Do trenutka kad odlazi u novi dom (ne prije 8. tjedna života), štene bi već trebalo vidjeti i doživjeti mnogo toga, i za njega bi svijet trebao biti zanimljivo i uzbudljivo mjesto koje mu je donijelo mnogo lijepih iskustava. Ako govorimo o psima iz uzgoja, dužnost je uzgajivača da započne s programom socijalizacije šteneta od okvirno 3. tjedna njegova života (nakon što se otvore slušni kanali), dok s navikavanjem na dodir treba započeti gotovo odmah po okotu. Treba imati na umu da je uloga uzgajivača odnosno osoba koje sa psima provedu prva dva mjeseca života vrlo velika i izuzetno utječe na to kakvo će štene biti kada dođe u novi dom!




Ako isključimo navikavanje šteneta na dodir, navikavanje na ostale stvari s ovog popisa započinje postupno, ovisno o stupnju razvijenosti šteneta. Primjerice, s izlaganjem zvukovima i predmetima započinjemo nakon što štenad već čuje, vidi i barem je donekle stabilna na nogama (dakle, već oko 3. tjedna). Budući da ključno razdoblje socijalizacije traje kratko (od otprilike 3. do otprilike 13. tjedna života), neophodno je u prvih 12. do 16. tjedana (3 do 4 mjeseca) štenetu pružiti što više pozitivnih novih iskustava. Nemoguće ga je, naravno, u toj dobi izložiti svemu što će u životu vidjeti, sresti i upoznati, ali štene koje je imalo dobre temelje u prvih nekoliko mjeseci života, bez velikih će se poteškoća u odrasloj dobi navikavati na promjene i nove situacije u životu.

Izlaganje šteneta novim iskustvima za njega bi uvijek trebalo biti nešto pozitivno ili barem neutralno. Ne smijemo ga tjerati da radi nešto ako se boji (npr. tjerati ga da ulazi u more ako je jasno da ga je strah); umjesto toga, treba ga veselo bodriti i poticati, te pričekati da se ohrabri, samo napravi taj potreban korak i savlada strah.

Ovaj popis samo je podsjetnik na to s čime sve možemo upoznati štene. Naravno, niti je moguće nabrojiti sve s čime ga možemo upoznati u prvih nekoliko mjeseci života, niti je moguće svako štene upoznati sa svime navedenim. Uostalom, nije ni nužno, pogotovo ako to neće biti bitno za život psa u odrasloj dobi. Popis je zamišljen tako da u zasebne kućice stavljamo kvačicu ili neku drugu oznaku, ovisno o reakciji psa na navedeno iskustvo (zeleni osmijeh znači da je pas pozitivno reagirao na novo iskustvo, žuti ravnodušni kaže da je reakcija šteneta bila neutralna odnosno da je nije bilo, a crveni tužni da je reakcija bila negativna). U prostoru za napomenu može se kratko dopisati nešto poput "Savladano" ili "Treba još poraditi na tome".

KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO	😊	😐	😞	NAPOMENA
<b>Navikavanje na dodir</b>	držanje u krilu				
	ljuljanje šteneta u naručju dok leži na trbuhu				
	ljuljanje šteneta u naručju dok leži na leđima				
	podizanje/nošenje				
	nježno rastezanje i masiranje				
	nježno polijeganje na bok/leđa i maženje u tom položaju				
	grljenje				
	ljubljenje				
	dodirivanje noktiju prstima/škarama/brusilicom				
	brušenje noktiju brusilicom za pseće nokte				
	nježno podizanje gornjega kapka				
	nježno spuštanje donjega kapka				
	nježno otvaranje oka (istodobno podignuti gornji i spustiti donji kapak)				
	nježno dodirivanje i stiskanje nosa prstima				
	nježno dodirivanje nosa štapićem za uši				
	nježno bockanje tijela prstom/štapićem za uši				
	nježno dodirivanje/držanje/stiskanje šapa				
	prelaženje štapićem ili prstima po mekušima				
	nježno otvaranje usta				
	pregled zuba/četkanje zuba				
	podizanje i spuštanje usana				
	blago ispuhivanje zraka prema glavi šteneta				
	dodirivanje repa/prelaženje prstima po repu cijelom duljinom				
	nježno čupkanje krzna				
	četkanje i češljanje				
	nježno štipkanje tijela				
	hvatanje/držanje šteneta za neki dio tijela				
	mjerenje temperature (mjeri se rektalno)				
	ležanje u visećoj ljuljači (s čovjekom)				
	naginjanje iznad šteneta (neprijeteće)				
	kupanje/tuširanje/pranje šapa				
	brisanje šapa/cijelog tijela ručnikom				
	sušenje krzna fenom				
	stavljanje ogrlice				
stavljanje orme					
dodirivanje ogrlice ili orme/hvatanje za ogrlicu ili ormu					
oblačenje psećih kaputa, čizama					

KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO	😊	😐	😞	NAPOMENA
<b>Nepoznati ljudi</b>	novorođenčad				
	djeca koja pužu/uče hodati				
	starija djeca				
	djeca koja se glasno igraju				
	tinejdžeri				
	žene i muškarci				
	osobe starije životne dobi				
	visoke osobe				
	niske osobe				
	krupne osobe				
	sitne osobe				
	osobe dubokoga glasa				
	muškarci s bradom i brkovima				
	osobe duge kose, kratke kose, bez kose				
	osobe sa (sunčanim) naočalama				
	osobe sa šeširima/kapama/šiltericama				
	osobe s kacigama na glavi				
	osobe sa štapovima, hodalicama, na štakama				
	osobe kojima je dio tijela u gipsu				
	osobe koje šepaju ili se čudno kreću				
	slijepe osobe koje hodaju uz pomoć štapa				
	osobe s ruksacima na leđima				
	dostavljači hrane s velikim kockastim torbama na leđima				
	osobe različitih rasa				
	osobe u debelim/dugačkim kaputima				
	osobe u širokim majicama s kapuljačama				
	osobe u glomaznim cipelama				
	osobe u uniformama (poštari, policajci, vojnici, vatrogasci, liječnici...)				
	osobe u kabanicama/s kišobranima				
	osobe kojima se u dahu osjeti alkohol				
	osobe kojima se u dahu osjete cigarete				
	čistači/perači ulica				
	zamaskirane osobe (maskenbal)				
	osobe koje guraju dječja kolica				
osobe koje guraju trgovačka kolica					
bebe u kolijevkama/kolicima/nosiljkama					
osobe u invalidskim kolicima					

KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO				NAPOMENA
<b>Promatranje raznih aktivnosti kojima se ljudi bave (štene je na uzici i na dovoljnoj udaljenosti da ne može ometati aktivnost)</b>	biciklizam				
	trčanje				
	sanjkanje				
	skejtbordanje				
	klizanje				
	koturaljkanje				
	plivanje				
	surfanje				
	jedrenje na dasci				
	plivanje				
	skijanje na vodi				
	borilačke vještine				
	joga u parku				
	ples				
	preskakanje užeta				
momčadski sportovi					
<b>Nepoznati psi</b>	odrasli psi i štenad koji se vole igrati i lijepo se igraju				
	dobročudni psi koji laju				
	odrasli psi i štenad različitih pasmina, veličina, boje i duljine dlake				
	psi kupiranih ušiju i repova				
	nezainteresirani, ali neagresivni psi				
	psi koji znaju primjereno ukoriti štene koje im uđe u osobni prostor i/ili se neprimjereno ponaša				
	slijepi/gluhi psi				
	psi kojima nedostaje neki ud				
	psi koji hodaju uz pomoć invalidskih kolica za pse				
<b>Druge životinje</b>	mačke naviknute na pse				
	seoske domaće životinje (krave, kokoši, patke, ovce, koze...)				
	bilo koje druge životinje u domu u koji će štene doći živjeti (npr. ptice, glodavci, gušteri, zečevi, vjeverice...)				
	bilo koje druge životinje na koje ne želimo da pas u odrasloj dobi reagira				
<b>Vožnja</b>	u automobilu				
	javnim prijevozom (autobus, tramvaj, vlak)				
	u zrakoplovu				
	u prikolici/trokolici/tačkama/teretnim kolicima				
	u dizalu				
	u kolicima za golf				
	u čamcu na vesla/motornom čamcu/kajaku/kanuu/SUP-u				
	pokretnim stubama				

KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO	😊	😐	😞	NAPOMENA
<b>Zvukovi</b>	vatromet				
	petarde				
	pucnjava (puška, pištolj, startni pištolj...)				
	grmljavina				
	kiša (slaba, jaka, pljusak)				
	vjetar (slab, jak, olujni)				
	glasan slap				
	plač i vriska male djece				
	glasan smijeh				
	vika				
	pjevanje				
	pljeskanje				
	glasno zviždanje kroz usta i kroz prste				
	zvuk zviždaljke				
	glasni razgovori				
	glasna glazba				
	prijenos sportskih događaja na televiziji i radiju				
	bučan gradski promet (motocikli, automobili, kombiji, kamioni...)				
	buldožer				
	usisivači i puhači lišća				
	sjeckalice i drobilice drva				
	brodski motor u radu				
	motorne sanjke				
	četverokotači				
	kosilice				
	flakserice				
	pile				
	bušilice				
	sirene				
	automobilska truba				
	škripa kočnica				
	usisivač				
	sušilo za kosu				
perilica posuđa					
perilica/sušilica odjeće					
mlinac za kavu					

KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO	😊	😐	😞	NAPOMENA
<b>Zvukovi</b>	blender				
	mikser				
	kuhinjski robot				
	zvuk mobitela				
	zvono na vratima/portafonu				
	kucanje na vrata/prozore				
	alarmi (na mobitelu, satu, u kući....)				
	udaranje jednom metalnom cijevi o drugu				
	udaranje jednom drvenom letvom o drugu				
	lupanje metalnim loncima i poklopcima				
	šuškanje i otresanje vrećica				
	otresanje odjeće/plahti/popluna....				
	odjeća koja se suši na vjetru				
	rastvaranje i sklapanje metalnog stalka za sušenje rublja				
	dron u letu				
	zrakoplov/helikopter u letu				
<b>Nova mjesta</b>	grad (manje prometni dijelovi, a zatim prometniji)				
	selo				
	šume				
	livade				
	polja				
	pješačke staze				
	parkovi				
	plaže				
	izlasci iz kuće kada pada kiša ili puše vjetar				
	noćne šetnje (upoznavanje okolice po mraku)				
	posjet prijateljima				
	pješački tunel				
	hotel				
	zračna luka				
	parkirališta				
	restoran				
	kafić (na otvorenom i zatvorenom)				
	benzinske postaje				
	ured				
	ispred doma za umirovljenike				
ispred obrazovnih ustanova (škole, fakulteti...)					
kućne zabave					

KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO	😊	😐	😞	NAPOMENA
<b>Predmeti i uređaji</b>	kišobrani (otvaranje i zatvaranje)				
	baloni				
	zmajevi (leteće igračke)				
	igračke na daljinsko upravljanje				
	dječje igračke koje proizvode zvukove				
	nestabilni predmeti koji se ljuljaju kada pas na njih stane				
	lopte				
	plastične boce napunjene šljunkom				
	kućne kante za smeće (različitih veličina i oblika)				
	veliki kontejneri za smeće				
	metle (i metenje)				
	robotski usisivači i peraći poda				
	plastične vrećice (koje proizvode glasne zvukove kad ih se otresa)				
	automatska rotirajuća vrata				
	strašila na polju				
	snjegovići				
	vrtno crijevo				
	vrtne prskalice				
	predmeti na kotače: skejtbordi, koturaljke, putni kovčezi na kotačiće				
	čajnik/električno grijalo za vodu				
	zastave na koplju				
	vjetrena zvona				
	prometni znakovi uz cestu				
	zrcalo				
<b>Vodena tijela</b>	more				
	rijeke (samo vrlo mirne rijeke)				
	jezera				
	potoci				
	bare (lokve)				
	bazeni za pse				
	mirne vodene površine				
	uzburkane vodene površine				
	malo valovite vodene površine				
	navikavanje na dodir vode				
	plivanje				

KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO	😊	😐	😞	NAPOMENA
<b>Nepoznate površine</b>	pijesak				
	šljunak				
	oblutci				
	kamenje				
	beton				
	zemlja				
	trava				
	umjetna trava				
	livade (suhe, mokre, pokošene, nepokošene...)				
	blato				
	snijeg/led				
	uski drveni most				
	viseći most				
	parketi				
	pločice				
	laminat				
	linoleum				
	mramor				
	plastični pokrovi				
	brodski pod				
	stakleni (prozirni) pod				
	metalne površine				
	gumene površine				
	skliske površine				
	kamene kocke na prilazima				
	malč od kore drveta				
	hladne površine				
	tople (ali ne vruće!) površine				
	folija sa zračnim jastučićima				
	alumijska folija				
	niske stepenice				
	površine koje proizvode buku kad se po njima hoda				
	mrežaste podloge (metalne, plastične)				
	površine pod nagibom (rampe, tobogani...)				
	visinske površine (npr. most u agilityju)				
	čamac/kanu/kajak/SUP (navikavanje na suhom)				
	tuš				
	kada				



KATEGORIJA	NOVO ISKUSTVO	😊	😐	😞	NAPOMENA
<b>Hranjenje</b>	iz zdjelica od različitih materijala (metalne, plastične, keramičke, staklene...)				
	plitkih tanjura (papirnatih, plastičnih, metalnih...)				
	ruku članova obitelji				
	tuđih ruku				
	igračaka iz kojih ispada hrana				
	igračaka koje se pune hranom (Kong i slično)				
	njuškavci				
<b>Igra</b>	s odraslim ljudima/djecom <b>(napomena: igru uvijek treba nadgledati)</b>				
	s drugim psima <b>(napomena: igru uvijek treba nadgledati)</b>				
	raznim predmetima (kartonske kutije, plastične boce, zgužvani papiri...) <b>(napomena: igru uvijek treba nadgledati)</b>				
	raznim igračkama: mekane plišane igračke, igračke za navlačenje, frizbi, lopte i loptice odgovarajuće veličine, njuškavci i sve drugo čega se možete sjetiti, a prikladno je za dob šteneta <b>(napomena: igru uvijek treba nadgledati)</b>				
<b>Dva tjedna nakon što primi sva cjepiva protiv zaraznih bolesti</b>	Pseći park				
	Pseći "vrtić"				
	Salon za njegu pasa				
	Pseće izložbe				
	Pseće plaže				
	Natjecanja u psećim sportovima (kao "publika" :))				
	Trgovina za kućne ljubimce				
	Trgovački centri				